

bi sodil po njihovih gorečih pogovorih, barantat za katmandujske spominke in past radovednost po bangkoških nočnih ulicah.

Z Iztokom, Stipetom in Tonetom zavzeto razpravljamo, kaj storiti. Stipeta neizprosno preganja služba in kakorkoli obrača dneva, mu jih ne znese še za en poskus. Z Iztokom skleneva počakati do večera, ko se z gore vrmeta šerpi **Arjun** in **Ang Phurba**. Šla sta evakuirat tabor dva. Najbolje bosta vedela, kakšne razmere vladajo zgoraj.

GORI PRIZNAMO PREMOČ

Po kosilu »preživeli prvoborci« sproščeno in trezno razmišljamo o dogodkih. Vsaka odprava je tvegano podjetje z zelo visoko možnostjo neuspeha. Glede na vremenske pogoje in zelo slabe snežne razmere v steni tokrat res nismo imeli velikih možnosti za uspeh. Svoje je dodala še francoska tragedija. Neverjetno visok odstotek uspešnosti slovenskih odprav v svetovnem merilu bo le zanemarljivo zmanjšan. Prišel bo tudi čas za nov poskus na Anapurni. Neizbrisna in največja škoda pa bo za vse tiste, ki so imeli svojo priložnost, a je niso izkoristili. Znanje in izkušnje, ki jih na odpravi pridobiš, če seveda

hočeš, so za vsakega posameznika največji kapital. Tudi na neuspešni odpravi je takih možnosti ogromno, morda celo več kot na uspešni. Vse to je šlo pri večini mimo. In zaradi tega mi je žal. Zato se sedaj, ob koncu odprave, namesto da bi zapisal »slovenski himalajcem ima prihodnost«, sprašujem, zakaj in s kakšnimi nameni se je večina, o kateri pišem, sploh prijavila na odpravo.

Arjun in Ang Phurba sta se vrnila šele naslednji dan. Čez pas sta se ugrezala v sneg od enke proti dvojki in za pot porabila dvakrat več časa kot običajno.

Za to leto se je gora otrešla »vsiljivcev«. Tudi z Iztokom ji spoštljivo in dokončno priznava premoč. Ne bova še enkrat poskusila.

Sponzorji in donatorji, ki sodelujejo pri projektu Viki Grošelj 8000*

Sponzorji: S. G. P. PRIMORJE Ajdovščina, RAŠICA Gajmeljne, KOLINSKA Ljubljana, LOTERIJA SLOVENIJE Ljubljana, SLAVEC SAŠA Tacen, SCT Ljubljana, VAUDE Nemčija, AGENCIJA ZA ŠPORT Ljubljana, EDIGS Menges, DRŽAVNA ZALOŽBA SLOVENIJE Ljubljana.
Donatorji: Sport in rekreacija Škofja Loka, Croatia Ljubljana, Ke-Fo Ljubljana, Iskra Zaščite Ljubljana, Elektro Govekar Ljubljana, Jože Lorbec Izola, Iskra Zmaj Ljubljana, Porenta Virmaše, Tilia Novo mesto, Metaltrade Ljubljana, Igor Šport Ljubljana, Tehnoimpex Ljubljana, Pečjak Podnart.

SLOVENSKA HIMALAJSKA ODPRAVA JE NAENKRAT POSTALA REŠEVALNA

NESREČA V JUŽNI STENI ANAPURNE

IZTOK TOMAZIN

Dne 8. oktobra lani, ko smo zagrizli v izredno težaven gobast greben nad drugim taborom na pobožjih himalajskega osemtisočaka Anapurne, sta v steno vstopila sloviti **Pierre Beghin**, eden od najuspešnejših himalajcev zadnjega desetletja, in mladi **Jean Christophe Lafaille**, vzhajajoča zvezda francoskega alpinizma. Lotila sta se prvenstvenega vzpona, ki je bil tudi skrita želja nekaterih med nami – po strmih lediščih in veliki zajedi desno od angleške smeri. V treh dneh sta preplezala največje težave, potem pa je ta del Himalaje zajelo hudo poslabšanje vremena z obilnimi padavinami. Južna stena Anapurne je postala pekel plazov, snežnih viharjev in padajočega kamenja.

Iz mojega dnevnika:

12. oktobra: Francoza v steni umirata ali pa sta že umrla, v najboljšem primeru se še borita za preživetje, a v takem nimata dosti možnosti. Le zakaj sta predvčerajšnjim ob že očitnih znamenjih vremenskega preobrata še silila navzgor?

Z Benom sva po tistem, ko sva preplezala najtežji ledni raztežaj v grebenu Angleške smeri, že v hudem metežu, pa kljub temu še pravočasno sestopila v bazo. Od naših sta na

gori v drugem taboru ostala le Robi in Vanja, ki skrbita, da padavine in vihar ne zasujejo in ne polomijo obeh šotorov.

Med prisilnim počitkom v bazi smo izvedeli, da je v hribih tik pred Katmandujem strmoglavilo potniško letalo. Vsi potniki in člani posadke so umrli, med njimi tudi oba člana angleške žepne odprave, ki sta letos poleg nas in obeh Francozov edina nameravala plezati v južnih ostenjih Anapurne.

13. oktober: Po petdeseternem nepretrganem sneženju se je vreme končno izboljšalo. Navsezgodaj sta se Robi in Vanja oglasila z dvojke, kjer je bilo zapadlo skoraj meter in pol snega. Kmalu zatem se je kot blisk razširila novica, da je nekdo z daljnogledom opazil Francoza – drobno piko na lediščih pod veliko zajedo. O drugem ni bilo sledu in jasno je postajalo, da je bodisi izčrpan za vedno ostal visoko v steni ali pa je omahnil v globino in so ga v vznožju stene zasuli plazovi. Je preživel Beghin ali Lafaille? Po štirih dneh skrajno težavnega in napornega plezanja in dveh dneh bivakiranja in umikanja med snežnim neurjem je zagotovo v hudih težavah z minimalnimi možnostmi, da bo izčrpan, sam in nevarovan zmožl najmanj tisoč petsto metrov plezanja navzdol, preživel

plazove in za to steno tako značilne ogromne količine padajočega kamenja.

RAZLIČNI POGLEDI NA REŠEVANJE

Takoj me je prešinila ideja, da mu moramo pomagati. Napeto sem razmišljal: zapadlo je ogromno snega, stena je med najnevarnejšimi v Himalaji, del, po katerem se umika Francoz, pa je še posebej izpostavljen snežnim in kamnitim plazovom, zato bi bilo reševanje v takem skrajno nevarno, če že ne nemogoče. Poleg tega smo precej zdelani in slabo aklimatizirani, saj smo v naši smeri v preteklih dneh dosegli šele 6400 metrov višine. Z Benom sva se šele predvčerajšnjim kot zadnja naveza vrnila iz stene, zato sva temu primerno utrujena in ne-
prespana.

Vseeno sem predlagal, da bi organizirali reševanje. Vsaj poskusiti moramo; ne bomo vendar čepeli v bazi in kot nemočni gledalci v kruti, orjaški areni osemtisočaka opazovali nadaljevanje in konec tragedije, kateri smo sami ubežali!

Tone je kratko ugotovil: »Dol bo priplezal sam ali pa bo umrl.« Nekateri so se strinjali, drugi so razmišljali, da Francoz pomoči morda sploh ne potrebuje.

»Jaz grem vseeno navzgor, gre še kdo?« sem vprašal. Oglasila sta se edino Filip in Uroš. Vesel sem ju bil in vedel sem, da jima lahko zaupam.

Tonetu naša odločitev ni bila všeč. Razumel sem ga – vodji je najpomembnejši cilj odprave in varnost njenih članov, mi pa smo razmišljali

in čutili drugače. Naša odločitev je bila onkraj golega razuma, ki tehta, kaj je možno, varno in smiselno in kaj ne. Meni je vrh Anapurne, po katerem sem dolga leta hrepenel in se zadnje leto tudi načrtno pripravil za vzpon nanj, hitro in spontano postal cilj drugotnega pomena – za omenjen čas, dokler ne bom vseh svojih moči, znanja in izkušenj prežil v poskus pomoči zaenkrat še živemu Francozu.

Preden so steno zagrnili težki oblaki, smo ga še zadnjič videli, ko se je po vrvi spuščal prek skalne pregrade dobrih tisoč metrov visoko v steni, nato pa se je pričel spet vzpenjati in prečiti v desno. Težave z orientacijo, zataknjena vrva? Dobro smo vedeli, kako majhne so možnosti, da bomo priplezali do njega, če bo obtičal na tem mestu, in še manj, da ga bomo lahko spravili v dolino, če je poškodovan ali izčrpan. Vseeno bomo poskusili.

KLICI NA POMOČ

Pridružila sta se nam dva naša in dva francoska šerpe. Pričakovali smo, da bo njihova pomoč nadvse koristna predvsem pri gaženju debele odeje novo zapadlega snega. Ko smo zapuščali bazo, je pričelo deževati, pospremile pa so nas dobre želje, pa tudi nekaj modrovanj o zaletavosti in nesmiselnosti našega početja. Lahko je biti hladen razumar in razpravljati o smiselnosti nekega dejanja, težje se je spopasti z dejanjem samim, s pomisleki in slabostmi.

Na spodnjem ledeniku nas je neusmiljeno pral dež, ki je v zadnji strmini, kjer smo gazili moker sneg že krepko čez kolena, prešel v snežni metež. Po petih urah napornega vzpenjanja

Ledeni zid na višini 6500 metrov

smo vsi premočeni dosegli težko pričakovane šotore prvega tabora. Dva sta bila stisnjena in zasuta, eden pa celo polomljen. Zvečer sta Robi in Vanja z dvojke po radiu sporočila, da sta kljub precejšnji razdalji in vetru skozi meglo nekajkrat slišala Francozove klice: »Help me...!« Nam je bila to nova spodbuda, nekaterim nejevernežem v bazi pa končno dokaz, da zares potrebuje pomoč.

Zaradi utrujenosti, teme in megle smo opustili prvotni načrt, da bi po kratkem počitku takoj nadaljevali vzpon. V bazo sem sporočil, da bomo enko zapustili opolnoči z upanjem, da bomo do svita našli prehod, pregazili labirint ledenika in dosegli vznožje stene, potem pa zaplezali v steno, če bo možno in potrebno.

»Ne odhajajte pred eno ponoči,« se je takoj oglasil Tone, »o morebitnem vzponu v steno pa bomo še diskutirali...« Filip in Uroš sta vzrojila: »Nihče nas na tej akciji ne bo komandiral!« Kmalu sta se pomirila, saj smo vsi trije vedeli, da bomo tokrat ravnali samo po svoji vesti, sposobnostih in presoji okoliščin ne glede na drugačna mnenja ali celo ukaze iz baze. Zdelo pa se je malo verjetno, da nam bo v globokem svežem snegu sploh uspelo priganiti do vznožja stene.

Odkopali smo in za silo usposobili šotore in se za nekaj ur zavlekli v njihovo tesno, mokro zavetje. Spati nisem mogel, zeblo me je kljub dvema spalnima vrečama, ob pomanjkanju hrane pa nisem čutil lakote, le čudno praznino in prve znake izčrpanosti. Nisem si še opomogel od zadnjega plezanja v steni.

GAŽENJE DO PRVIH SERAKOV

14. oktober. Opolnoči smo odrinili. Medtem se je zjasnilo, noč je bila prelestna, najlepša doslej na odpravi, žal pa tudi najhladnejša. Mesečina skoraj polne lune je iz zasnežene visokogorske divjine okoli nas napravila čudovit, iskreč se pravljlični svet sneženih kristalov in zvezd, nad katerega je legala teža stene, ki se je vzpenjala v nočno nebo pred nami kot ogromna, strašljiva kulisa tragedije, katere zadnje dejanje je sredi ledenih prepadov še trajalo.

Skrbelo me je zaradi šerp. Do prvega tabora so pridno gazili, tam pa je eden že odpovedal in ostal v šotoru, medtem ko so ostali trije tožili o utrujenosti. Pregovoril sem jih za nadaljevanje, za vsak primer pa sem jim vzel zdravniško opremo in si jo sam oprtal.

Tri ure smo gazili do prvih serakov, ki bi jih v normalnih okoliščinah dosegli v slabi uri lagodnega vzpona. Tam je odnehal in sestopil še drugi šerpa; ostala sta le francoski sirdar in njegov pomočnik, vendar sta kar občepela v globokem snegu in čakala, kaj bomo storili. Tudi mi smo nekaj časa čakali in upali, da bosta

pričela gaziti, končno pa smo le spoznali, da bo od tod vse odvisno od nas samih.

Odločil sem se za orientacijsko zahtevno in v temi dokaj tvegano bližnjico. V strmini ob serakih nam je segal sneg ponekod že do pasu in čez in le po polževo smo s skrajnimi naporji, s pomočjo rok in kolen rili skozi debelo skorjasto odejo. Premraženi in vse bolj utrujeni smo se pri napornem gaženju mimo zevajočih razpok izmenjevali vsakih nekaj deset metrov, za nami pa je ostajala globoka sled.

Vse težje sem se boril z zaspanostjo in izčrpanostjo in samo še svetla misel, da bomo morda lahko pomagali nesrečnemu Francozu, me je gnala navzgor. Nekajkrat sem kar med gaženjem stoji zaspal, se zasanjal in bil vsakič neprijetno prestavljen v kruto resničnost, ko me je za mano vzpenjajoči se Uroš prebudil. Ponekod se je udiral že do pasu in šerpi sta močno zaostala.

GROZLJIV OČUTEK NEMOČI

Svit sem doživel napol buden v globoki gazi kot motne sanje, v katere se je tihotapilo razočaranje iz sveta stvarnosti. Komaj do dveh tretjin ledenika smo se bili prebili. Grizli smo še navzgor, a počasi usihali. Zadnje upanje sta bila šerpi, a ko sta prisopihala do nas, sta izdabila, da ne moreta več.

Žareče barve jasnega visokogorskega jutra je zasenčil grozljiv občutek nemoči. Francoz je bil kakih tisoč metrov visoko v steni, v podolgovati, s prostim očesom komaj vidni gmoti, najbrž bivak vreči, na naše klice pa se ni odzival. Morda je bil že mrtev ali pa popolnoma izčrpan, saj je bila zadnja noč peklensko mrzla. Od vznožja stene nas je ločilo še kakih pet ur gaženja.

Kazalo je, da je francoski sirdar šele takrat, ko smo omagali, dojel vso težo dogodka. Zajokal je, klical je Beghina, s katerim sta bila prijatelja, naj zbere še nekaj moči in še malo sestopi, saj mu je pripeljal reševalno ekipo, ki mu prihaja naproti. Bil je prepričan, da je včeraj videni Francoz Pierre Beghin, kateremu smo tudi mi zaradi izkušenj in dosedanjih izjemnih dejanj v Himalaji pripisovali večje možnosti preživetja kot soplezalcu. Sirdar je hlupal in ga spraševal, zakaj je bil tako lahkomišeln in ni pravočasno sestopil, zakaj ni s seboj vzel radijske postaje... Potem nam je pričel vpiti in kazati, da ga vidi, kako telovadi in se ogreva, da bo začel plezati navzdol... In je spet bruhnil v jok... Visoko v steni pa se ni nič premaknilo.

Mi trije smo sedeli na robu globoke razpoke in vsak s svojo kepo v grlu spremljali pretresljiv prizor. Po radijski zvezi sem v bazo sporočil, da se Francoz v steni ne odziva več, mi pa s smo tako izčrpani, da do večera ne bomo dosegli niti vznožja stene. Kot zadnjo možnost sem

predlagal, naj Tone sporoči vse potrebne podatke o nesreči, zvezni oficir francoske odprave pa naj zaprosi za helikopter. Ponudil sem sodelovanje, saj Nepalci nimajo za to usposobljenih reševalcev in zdravnikov.

Jasno mi je bilo, kako majhna je možnost helikopterskega reševanja v južni steni Anapurne. Francoz je obtičal približno 6400 metrov viško, kar je skrajna meja, ki jo lahko – vendar brez vsake rezerve in možnosti manevriranja – doseže najzmogljivejši nepalski helikopter.

HELIKOPTER NAD NAŠO BAZO

Počakali smo še Robija in Vanjo, ki sta po prisilnem štiridnevem bivanju in težaškem delu ob svitu pričela sestopati z dvojke, potem pa smo se po globoki gazi skupaj odmajali navzdol. Le šerpi sta še nekaj minut ostala in se na svoj način poslovila od Francozov. Med dolgim, mučnim sestopanjem sem se tudi sam v mislih poslavljaj od nesrečnika, ki je včeraj še sestopal rešitvi naproti, danes pa visoko v steni, komaj viden s prostim očesom, ni več kazal znakov življenja.

Pozno zvečer sem v bazi utrujen kot nikoli prej in ne kasneje na tej odpravi preigral različne možnosti helikopterskega reševanja. Vedel sem, da možnosti skorajda ni, a sem se oklepal zadnjih bilk upanja: da bo pilot dovolj sposoben in drzen, da se bo lotil tveganega reševanja, kakršnega v Himalaji še ni bilo, da bom Francozu lahko nekako vrgel vrv in bo obenem še dovolj pri močeh, da jo bo lahko uporabil, saj bosta lebdenje ali celo pristanek na taki višini in strmini popolnoma nemogoča. Preprosto se nisem mogel sprizajziti s tem, da bo – ali pa je že – umrl, a tako je kazalo, saj bi drugače že danes poskušal nadaljevati sestop ali pa se nam vsaj odzval, ko smo bili pod steno.

15. oktober. Dan je postregel z dramatičnimi, nepričakovanimi dogodki. Nad ledenik je prihrumel helikopter in zvezni oficir francoske odprave je po radiu razburjeno sporočal, da bo pristal pod našo bazo in me pobral. Helikopter pa je brez pristanka letel naprej, enkrat zaokrožil daleč proč od stene, komaj na višini našega prvega tabora (4800 m), potem pa odletel nazaj v Katmandu. Obstali smo osupli in ogorčeni: to je bil turistični, ne pa reševalni polet! Vsega je bilo torej konec, desetina žrtve Anapurne se bosta zdaj pridružila oba Francoza.

KONEC LEGENDE HIMALAJIZMA

Sredi dopoldneva pa se je po radiu iz francoske baze na nasprotni strani ledenika oglasil še bolj razburjen sirdar – da vidi sestopajočo postavo pod našim prvim taborom! Prepričani smo bili, da ima tako kot včeraj zaradi močne želje privide, saj ga je nesreča zelo prizadela.

Izgubljeni v belih prostranstvih himalajskega osemtisočaka

Želel sem, da bi imel prav, a sem brez upanja skozi močan teleobjektiv motril zasnežena pobočja. Nenadoma pa se je tudi meni zazdelo, da vidim človeka, ki sestopa, kmalu zatem ga je skozi kamero zagledal tudi Janez in v bazi je završalo.

Prvi ga je prestregel Slavc, ki se je vzpenjal proti enki. Sporočil je, da je preživeli Jean Christoph Lafaille – precej izčrpan, nekoliko pomrznjen, s poškodovano roko in da potrebuje zdravniško pomoč. S Filipom sva mu že hitela naproti.

Ob veselem srečanju sva mu najprej čestitala za preživetje, potem pa sva ga oskrbela. Očitno je bil izjemno dobro pripravljen, čeprav je bil prvič v Himalaji. Glede na vse, kar je bil prestal v sedmih dneh in nočeh na gori, je kar dobro izgledal. Razen grdega zloma podlakti in nekaj odrgnin ni imel drugih poškodb, bil pa je seveda izčrpan, izsušen in nekoliko pomrznjen. Tekočina, zdravilo, hrana in občutek rešitve so mu vili novih moči, da smo se kar hitro odpravili proti naši bazi.

Med potjo nama je pripovedoval, kako sta z Beghinom že skoraj dosegla vršno snežišče, pa sta se morala zaradi neurja obrniti in si reševati življenji. Beghin je omahnil v globino, ko se je izpullil zatič, v katerega je imel vpeto vrv, po kateri se je spuščal. Tik pred tem je Jean zabil klin, a ga Beghin ni hotel uporabiti – in tako se je nesrečno končala še ena legenda himalajizma. – Po smrti soplezalca je Jean v neurju in plazovih srečno sestopil do šotorčka, ki sta ga bila pred vzponom postavila

kilometer visoko v steni. Tam je ponoči in naslednji dan ležal, zbiral moči in tudi klical na pomoč, saj je bil izčrpan in poškodovan. V spodnjem delu stene mu je padajoča skala zdrobila obe kosti na podlakti in moral je plezati le z eno roko. Po naši gazi, ki mu je prišla zelo prav, je opravil še z zahrbtnim ledenikom in dosegel naš prvi tabor, kmalu zatem pa smo ga že zagledali.

REŠENI JEAN

V bazi smo mu ponudili vse možno udobje in oskrbo. Naslednje jutro sva ga s Filipom pospremila na nasprotno stran ledenika, kjer naj bi ga pobral helikopter. Veliko zanimivega smo

se še pogovarjali – mene so zanimale predvsem podrobnosti njunega vzpona in priprave, Jeana pa višinska medicina, naše izkušnje in še marsikaj. Težko, a prisrčno smo se razšli z mislijo, da se bomo videli v Chamonixu. Po slovesu nama je ostala prijetna zavest, da sva skupaj z Urošem storila vse, kar sva morala in mogla in da je Jean Christophe preživel – po zaslugi svoje izjemne vzdržljivosti in velike sreče.

Vrnili smo se nazaj v bazo. Obleganje južne stene Anapurne se je nadaljevalo in čeprav je slabo kazalo, nekateri vse do konca odprave nismo izgubili upanja in volje. A to je že druga zgodba, ki jo bomo, upam, nadaljevali spomnili leta 1994.

ANNALES G. H. M. 1991

PRIZNANJE SLOVENSKEMU ALPINIZMU

G. H. M. – Groupe de Haute Montagne* – združuje najboljše alpiniste z vsega sveta. Kriteriji za sprejem so izredno strogi, vendar članstvo ugasne šele s smrtjo. Od ustanovitve leta 1919 do danes je bilo v to elitno družbo sprejetih samo 572 članov; zgovoren je podatek, da je 118 od njih za vedno ostalo v gorah.

Danes ima društvo 264 članov. Naj naštejemo samo nekaj zvenceh imen: **R. Cassin, Lord Hunt, Sir Hillary, M. Herzog, R. Messner**. Od slovenskih alpinistov najdemo med njimi **Toma Česna, Janeza Jegliča** in **Silva Kara**.

Pred kratkim je izšel Zbornik G.H.M. za leto 1991 (Annales G.H.M. 1991). Predsednik **g. Marmier** piše v uvodniku:

»Objava Zbornika G. H. M. je vedno znova priložnost, da ugotovimo, kaj se je v alpinizmu dogajalo v preteklem letu in da pogledamo naprej.

Leto 1991 je izpolnilo naša pričakovanja v oddaljenih gorskih masivih z izrednimi dosežki, med katerimi zlasti:

- nova smer na K2 (**Pierre Béghin** in **Christophe Profit**);
- prečenje Manasluja v čistem alpskem slogu (ukrajinska naveza: **A. P. Makarov, V. Postuk** in **I. Svergun**);
- slovenski alpinizem, ki je bil še enkrat »super star« z vzponom **Slavka Svetičiča** v zahodni steni Anapurne in z uspehom **Marka Prezija** in **Andreja Štremfija** v jugozahodnem stebru južne Kangčendzenge.

Prezelj in Štremfelj sta za svoj podvig dobila prvi Zlati cepin, ki ga dodeljuje G. H. M. skupaj z revijo Montagnes Magazin, zato naj o tem priznanju povemo nekaj besed.

Ni naš namen, da bi s podelitvijo Zlatega cepina poskušali ocenjevati posamezen opravljeni vzpon ali uvajati nekakšno novo vrednostno lestvico: njegova naloga je, da udejani sklop preprostih kriterijev, ki jih lahko vsakdo dojame: novost, težavnost, pristnost (avtentičnost), vložen trud, skromna sredstva; vse to so namreč osnovne vrednote alpinizma...«

Ocena predsednika G.H.M. pa še zdaleč ni edino priznanje slovenskemu alpinizmu v zborniku za leto 1991.

PREDSTAVITEV GORATE SLOVENIJE

Med prispevki v tej elitni publikaciji ima častno mesto tudi članek z naslovom »Slovenija, njen alpinizem in njene Alpe«. Uredništvo je članek pospremilo s temle uvodom:

»V teh zadnjih letih je majhna Slovenija zbudila našo pozornost z izjemnimi uspehi svojih plezalcev tako v Alpah kot v Himalaji. Prepustimo besedo **Tomu Česnu** in **Stazi Črnič**, da nam o tem povesta kaj več in da poskušata pojasniti tisto, kar bi se nepoznavalcu lahko zdelo skrivnost.«

Pod naslovom »Vélike prvenstvene slovenskega alpinizma« je v prilogi k članku objavljen seznam najboljših prvenstvenih smeri, ki so jih od leta 1975 do 1991 preplezali slovenski alpinisti v Himalaji (20 vzponov), Patagoniji (4), Andih (4), Severni Ameriki (1), na Novi Zelandiji (1) in v Centralnih Alpah (9); med mnogo številnejšimi prvenstvenimi vzponi je najboljše izbral in seznam pripravil Tomo Česna.

V članku samem pa Črničeva predstavi bralcu osnovne podatke o Sloveniji in oriše zgodovino planinstva od prvega vzpona na Triglav leta 1778, prek prvih otipavanj Himalaje pa do velikih uspehov slovenskih alpinistov v vseh sve-

* Dobesedni prevod: Skupina visokogorje. Smiselno pa pomeni združenje – društvo – klub visokogorskih plezalcev.